

Consiliul Barourilor și al Societăților de Drept din Europa (CCBE) are drept scop primordial reprezentarea barourile membre și societățile juridice, indiferent dacă acestea sunt membri deplini (de exemplu, acei din Uniunea Europeană, spațiul economic european sau Confederația Elvețiană), membru-asociat sau observator, în orice problemă de interes comun legată de exercitarea profesiei de avocat, dezvoltarea legii și a practicii judiciare referitoare la supremația legii și administrarea justiției, modificările substanțiale ale legii însăși la nivel european și internațional (art. III 1 a. al Statutului CCBE).

În acest sens, reprezentanța oficială a barourilor și a societăților de drept cuprinde mai mult de 700000 de avocați europeni. CCBE a adoptat două texte de bază, care sunt incluse într-o broșură, și care ambele sunt complementare și diferite ca natură. Cea mai recentă este Carta principiilor de bază ale avocatului european care a fost adoptată la ședința plenară din Bruxelles la 24 noiembrie 2006. Carta nu este menită a fi un cod de conduită. Ea are scopul de a fi aplicată pe teritoriul Europei nu doar de membrii, asociații și observatorii CCBE. Carta conține o listă de zece principii de bază, comune pentru regulile naționale și internaționale ale profesiei de avocat. Carta are ca scop, *inter alia*, de a ajuta asociațiile barourilor care luptă pentru a-și stabili independența și de a spori nivelul de înțelegere de către avocați a rolului lor în societate. De asemenea, Carta este destinată atât avocaților, cât și persoanelor cu funcții de răspundere, precum și publicului larg.

Codul deontologic al avocatului european datează cu 28 octombrie 1988. El a fost modificat de trei ori, ultima modificare fiind adoptată la ședința plenară din Oporto la 19 mai 2006. Acesta este un text obligatoriu pentru toate statele-membre: astfel toți avocații care sunt membri ai barourilor acestor țări (indiferent dacă aceste barouri sunt membri deplini, asociați sau observatori ai CCBE), în activitățile lor transfrontaliere din cadrul Uniunii Europene, al spațiului economic european și al Confederației Elvețiene, precum și în cadrul țărilor-membri asociați sau observatori, trebuie să se supună prevederilor Codului. Aceste două texte includ un comentariu pentru primii și un memorandum explicativ pentru ceilalți.

Nu este necesar a sublinia importanța acestui set de norme incluse în aceste două documente, care constituie baza deontologiei profesiei de avocat în spațiul european și care contribuie la formarea avocatului european și a baroului european.

Carta principiilor fundamentale ale avocatului european

„Într-o societate bazată pe respectul față de justiție, avocatul are un rol eminent. Misiunea sa nu se limitează doar la executarea fidelă a unui mandat în cadrul legii. Avocatul trebuie să vegheze la respectarea Statului de drept și a intereselor persoanelor cărora le apără drepturile și libertățile. Este de datoria avocatului nu numai să pledeze cauza clientului său, ci să și îl consilieze. Respectarea misiunii avocatului este o condiție esențială a Statului de drept și a unei societăți democratice.”

Codul deontologic al avocaților europeni, elaborat de CCBE, articolul 1.1

Există principii fundamentale care, chiar dacă sunt exprimate într-o manieră ușor diferită în cadrul diferitelor sisteme de drept, sunt principii comune pentru toți avocații europeni. Aceste principii fundamentale stau la baza diferitelor coduri naționale și internaționale care guvernează deontologia avocatului. Avocații europeni urmează să respecte aceste principii care sunt esențiale pentru buna administrare a justiției, pentru accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil, astfel cum acestea sunt impuse prin Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Pentru interesul general, barourile, curțile și tribunalele, legiuitorii, guvernele și organizațiile internaționale trebuie să dispună respectarea și apărarea acestor principii fundamentale.

Principiile fundamentale ale avocatului sunt îndeosebi:

- (a) Independența și libertatea de a asigura apărarea și consilierea clientului său;
- (b) Respectarea secretului profesional și a confidențialității cauzelor ce i-au fost încredințate;

- (c) Prevenirea conflictelor de interese, fie între mai mulți clienți, fie între clientul său și el însuși;
- (d) Demnitatea, onoarea și probitatea;
- (e) Loialitatea față de clientul său;
- (f) Scrupulozitatea în materie de onorarii;
- (g) Competența profesională;
- (h) Respectarea confrăților;
- (i) Respectarea Statului de drept și contribuirea la o bună administrare a justiției;
- (j) Autoreglementarea profesiei sale.

Comentariul asupra Cartei principiilor fundamentale ale avocatului european

1. La 25 noiembrie 2006, CCBE a adoptat unanim „Carta principiilor fundamentale ale avocatului european”. Carta conține o listă de zece principii generale, care reglementează întreaga activitate a avocatului european. Legătura dintre aceste principii constituie baza dreptului la legitima apărare, care este nucleul tuturor drepturilor democratice.

2. Principiile de bază exprimă fondul tuturor regulilor naționale și internaționale care guvernează conduita avocaților europeni.

3. Carta ia în considerație următoarele:

- regulile profesionale naționale ale statelor europene, inclusiv regulile statelor care nu sunt membre ale CCBE, dar care împărtășesc principiile generale ale practicii juridice europene;
- Codul de Conduită CCBE al Avocaților Europeni;
- Principiile de Aplicare Generală a Codului Internațional de Etică în cadrul Asociației Internaționale a Barourilor;
- Recomandarea Rec (2000) 21 din 25 octombrie 2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către Statele-membre despre libertatea exercitării profesiei de avocat;
- Principiile de Bază ale Rolului Avocatului, adoptate la Congresul al Optulea al Națiunilor Unite despre Prevenirea Crimei și a Tratatului Delincvenților, Havana (Cuba), 27 august-7 septembrie 1990;
- Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Europene de Justiție și, în particular, judecarea la 19 februarie 2002 de către Curtea Europeană de Justiție a cazului *Wouters v. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (C-309/99)*;
- Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și Carta Europeană a Drepturilor Omului;
- Rezoluția Parlamentului European despre profesiile juridice și interesul general în funcționarea sistemului de drept din 23 martie 2006.

4. Carta este planificată pentru a servi drept act european, acțiunea căruia se va extinde asupra membrilor, asociațiilor și observatorilor CCBE. Sperăm ca această Cartă le va fi de ajutor, spre exemplu, barourilor care luptă pentru independență în cadrul regimurilor democratice europene.

5. Sperăm că Carta va spori înțelegerea printre avocați, persoane cu funcții de decizie, precum și a publicului în ceea ce privește rolul avocatului în societate și modul în care principiile prin care este reglementată profesia de avocat susține acest rol.

6. Rolul avocatului, atunci când este menținut de către o persoană fizică, o corporație sau de către stat, rezidă în consilierea de încredere a clientului și reprezentarea acestuia, avocatul fiind un profesionist respectat de către terți și un participant indispensabil în procesul de justiție. Prin cumularea acestor elemente, avocatul, care servește în mod onest intereselor clientului său și îi protejează drepturile acestuia, de asemenea, întrunește funcțiile avocatului în societate, cele de anticipare și prevenire a conflictelor, de asigurare că aceste conflicte își vor găsi rezolvare în baza principiilor recunoscute în dreptul civil, public sau penal, punându-se accentul convenit pe drepturi și interese, de favorizare a dezvoltării ulterioare a legii și de protejare a libertății, dreptății și supremației legii.

7. CCBE are convingerea că judecătorii, legislatorii, guvernatorii și organizațiile internaționale vor lupta, alături de asociațiile barourilor, pentru menținerea principiilor prevăzute în Cartă.
8. Carta conține o prefață formată dintr-un extras din preambulul din Codul de Conduită al Avocatului European, inclusiv afirmația că: „Respectul pentru profesia de avocat constituie o condiție esențială pentru supremația legii și a democrației în societate”. Supremația legii este strâns asociată cu noțiunea de democrație, precum aceasta este înțeleasă în prezent în Europa.
9. Paragraful introductiv prevede că principiile din Cartă sunt esențiale pentru administrarea eficientă a justiției, accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil, după cum este cerut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Avocații și barourile asociate vor continua să se afle în fruntea campaniilor de promovare a acestor drepturi în statele europene care își construiesc democrația sau în cele, care au deja un sistem democratic bine stabilit, dar în care aceste drepturi sunt în continuare în pericol.

Principiul (a) – Independența și libertatea de a asigura apărarea și consilierea clientului său

Avocatul trebuie să fie liber în sens politic, economic și intelectual atunci când acționează în cauza clientului său, când acordă consultații sau când își reprezintă clientul. Aceasta înseamnă că avocatul trebuie să fie independent față de stat sau de alte interese puternice și nu trebuie să permită ca această independență să fie compromisă de presiuni nepotrivite din partea asociațiilor săi. Avocatul trebuie să rămână, de asemenea, independent față de clientul său dacă avocatul dorește să se bucure de încrederea terților și a instanței de judecată. Un avocat nu poate asigura o calitate înaltă a serviciilor sale fără a rămâne total independent de clientul său. Apartenența avocatului la o profesie liberă și autoritatea care derivă din această apartenență îl va ajuta să-și mențină independența. Autoreglementarea profesiei va fi privită ca fiind vitală pentru consolidarea independenței avocatului. Trebuie menționat faptul că, în societățile nedemocratice, avocații pot fi împiedicați să acționeze în cauzele clienților lor și pot fi arestați sau executați pentru asemenea încercări.

Principiul (b) – Respectarea secretului profesional și a confidențialității cauzelor ce i-au fost încredințate

Esența profesiei de avocat include și faptul că acestuia i se vor comunica lucruri, pe care clientul nu i le-ar spune altei persoane – cele mai intime detalii ale vieții private sau cele mai valoroase secrete comerciale – și că avocatul ar trebui să fie receptiv la informațiile obținute pe bază de încredere. Fără siguranța confidențialității nu poate exista încredere. Carta pune un accent special pe dualitatea naturii principiului – respectarea confidențialității nu este doar obligația avocatului, ci este un drept fundamental uman al clientului. Regulile „privilegiului profesional” interzic ca informația comunicată avocatului să fie folosită împotriva clientului. În unele jurisdicții dreptul la confidențialitate este privit ca un drept, care aparține clientului exclusiv, în timp ce în alte jurisdicții „secretul profesional” poate necesita ca avocatul să păstreze secretul clientului său, împărtășit în bază de încredere, față de avocatul părții adverse. Principiul (b) conține toate aceste concepte înrudite – privilegiul profesiei juridice, confidențialitatea și secretul profesional. Datoria avocatului față de client rămâne chiar și după ce avocatul încetează să mai acționeze.

Principiul (c) – Prevenirea conflictelor de interese, fie între mai mulți clienți, fie între clientul său și el însuși

Pentru a-și exercita în mod corespunzător profesia, avocatul trebuie să evite conflictul de interese. Astfel, avocatul nu poate să reprezinte doi clienți în aceeași cauză, dacă ei sunt în conflict sau dacă există riscul de conflict între interesele acestor clienți. De asemenea, avocatul trebuie să se abțină să reprezinte un client nou, dacă avocatul posedă vreo informație confidențială obținută de la un client sau fost client de-al său. Avocatul nu ar trebui să reprezinte

un client, dacă există un conflict între interesele acestuia și interesele avocatului. Dacă un asemenea conflict apare în timp ce avocatul acționează în interesul clientului său, acesta trebuie să înceteze reprezentarea. Acest principiu trebuie privit în strânsă legătură cu principiile (b) (confidențialității), (a) (independenței) și (e) (loialității).

Principiul (d) – Demnitatea, onoarea și probitatea

Pentru a se bucura de încrederea clienților, a terților persoane, a instanțelor de judecată și a statului, avocatul trebuie să demonstreze că este demn de încredere. Aceasta se atinge prin apartenența la o profesie onorabilă, o condiție de bază fiind ca avocatul să nu facă nimic ce i-ar putea compromite reputația sa sau reputația profesiei, în general, și încrederea publică în profesia de avocat. Aceasta nu înseamnă că avocatul trebuie să fie un individ perfect, însă acesta este dator să se abțină de la conduita dezonorantă și manierele care ar putea dezónora profesia de avocat în activitatea sa juridică, în alte activități profesionale sau chiar în viața privată. Conduita dezonorantă poate duce la anumite sancțiuni, inclusiv în cazurile cele mai grave, excluderea din profesie.

Principiul (e) – Loialitatea față de client

Loialitatea față de client este esența rolului avocatului. Clientul trebuie să fie capabil de a avea încredere în avocat în calitate de consilier și de reprezentant. A fi devotat clientului înseamnă că avocatul trebuie să fie independent (a se vedea principiul (a)), trebuie să evite conflictul de interese (a se vedea principiul (c)) și trebuie să mențină încrederea clientului (a se vedea principiul (b)). Unele din cele mai delicate probleme legate de conduita profesională apar din interacțiunea dintre principiul loialității față de client și principiile care stabilesc datoriile mai largi ale avocatului – principiul (d) (demnitatea și onoarea), principiul (h) (respectul față de colegi) și, în special principiul (i), respectul față de supremația legii și administrarea echitabilă a justiției). Având tangență cu asemenea probleme, avocatul trebuie să-i explice clientului că nu-și încalcă principiile și nu-și compromite atribuțiile de apărător, înaintând un caz neonest, în numele clientului, în instanța de judecată sau în alte organe judiciare și de drept.

Principiul (f) – Scrupulozitatea în materie de onorarii

Onorariul încasat de avocat trebuie să fie total cunoscut clientului, trebuie să fie corect, rezonabil și conform legii și regulilor profesionale, cărora se supune avocatul. Chiar dacă codurile profesionale (și principiul (c) al acestei Carte) subliniază importanța evitării conflictului dintre avocat și client, problema legată de onorariul avocaților pare să prezinte un pericol inerent pentru un asemenea conflict. Respectiv, principiul dictează necesitatea unei reglementări profesionale pentru a verifica dacă clientului nu i-a fost impus un preț excesiv.

Principiul (g) – Competența profesională

Este evident că avocatul nu poate consilia sau reprezenta în mod efectiv clientul dacă nu are o pregătire profesională corespunzătoare. Recent, training-ul post-calificare (dezvoltare profesională continuă) a câștigat o intensitate deosebită ca răspuns la rata de modificare rapidă a legislației și a practicii și în mediul tehnologic și economic. Regulile profesionale subliniază des faptul că avocatul nu trebuie să preia un caz care nu ține de competența sa.

Principiul (h) – Respectarea confrăților

Principiul reprezintă mai mult o asigurare a amabilității – deși aceasta este importantă în cazurile delicate și litigioase în care este implicat avocatul în numele clientului său. Principiul se referă la

rolul de intermediar al avocatului, căruia îi este încredințat să vorbească adevărul, să se supună regulilor profesionale și să-și țină promisiunile. Administrarea eficientă a justiției cere ca avocații să aibă un comportament respectuos unii față de alții, pentru ca litigiile să fie soluționate într-un mod civilizată. De asemenea, este în interesul comun al avocaților ca aceștia să acționeze cu bună-credință unii față de alții și să nu înșele. Respectul reciproc dintre colegii de breaslă facilitează administrarea eficientă a justiției, servește la soluționarea conflictelor pe cale amiabilă și este în interesul clienților.

Principiul (i) – Respectarea Statului de drept și contribuirea la o bună administrare a justiției

A fost caracterizată o parte a rolului avocatului ca participant în administrarea eficientă a justiției. Aceeași idee este uneori exprimată prin descrierea avocatului ca fiind un „ofițer al curții” sau ca „ministru al justiției”. Avocatul nu trebuie să dea niciodată cu bună-știință informații false sau care ar putea induce în eroare curtea. De asemenea, avocatul nu are dreptul să mintă terțele persoane în timpul activității sale profesionale. Aceste interdicții uneori sunt împotriva intereselor urgente ale clientului și mânăuarea acestui conflict aparent între interesele clientului și interesele justiției este o problemă delicată, pe care avocatul trebuie să fie pregătit să o rezolve. Avocatul este împuternicit să ceară asistență de la baroul său în soluționarea unor asemenea probleme. Dar într-o ultimă analiză, avocatul poate să reprezinte cu succes clientul doar dacă avocatul poate să se bucure de încrederea curții și a terțelor persoane ca fiind un intermediar demn și un participant în administrarea eficientă a justiției.

Principiul (j) – autoreglementarea profesiei avocatului

Una din trăsăturile caracteristice societăților nedemocratice o constituie acțiunea statului de a supune controlului, în mod deschis sau neafășat, profesia de avocat și activitatea avocaților. Cele mai multe profesii juridice europene întrunesc o combinație de reglementări de stat și o serie de autoreglementări. În multe cazuri, statele, recunoscând importanța principiilor de bază, au folosit legislația ca să le susțină, spre exemplu, prin acordarea suportului statutar confidențialității sau prin acordarea asociațiilor barourilor puterea statutară de a adopta reguli profesionale. CCBE are convingerea că doar elementul puternic al autoreglementării poate garanta independența profesională a avocaților vizavi de stat. De asemenea fără garanția independenței este imposibil ca avocatul să-și îndeplinească obligațiile și rolul său juridic.

2. Adoptat la Ședința Plenară a CCBE din 11.05.2007

3. Codurile de conduită naționale pot fi găsite pe pagina web a CCBE:

<http://www.ccbe.eu/index.php?id=107&L=0>

4. PRINCIPIILE GENERALE ALE PROFESIEI DE AVOCAT IBA

<http://www.ibanet.org/images/downloads/BIC/2006%20general%20principles%20for%20legal%20profession.pdf>

5. Recomandările Consiliului Europei Nr. (2000) 21 ale Comitetului de Miniștri

<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?Command=com.instranet.CmdBlobGet&DocId=370284&SecMode=1&Admin=0&Usage=4&IntranetImage=62250>

6. Principiile de bază ale profesiei de avocat ale Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/h_comp44.htm

7. Eur-Lex, Official Journal of the European Communities, 4.5.2002, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/c_109/c_10920020504en00040005.pdf

8. Declarația Universală a Drepturilor Omului, <http://www.un.org/Overview/rights.html>

9. Consiliul Europei, Convenția pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, <http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/D5CC24A7-DC13-4318-B457->

5C9014916D7A/0/EnglishAnglais.pdf

10. Parlamentul European, Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene
http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

11. Parlamentul European, Rezoluția privind profesiile juridice și interesul general în funcționarea sistemului de drept, 23 martie 2006.

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0108+0+DOC+XML+V0//EN>

CODUL DEONTOLOGIC AL AVOCAȚILOR DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană a fost inițial adoptat în Sesiunea Plenară din data de 28 octombrie 1998, și modificat ulterior în Sesiunile Plenare ale CCBE din 28 noiembrie 1998, 6 decembrie 2002 și 19 mai 2006.

CUPRINS

1. PREAMBUL

- 1.1. Misiunea avocatului
- 1.2. Natura normelor deontologice
- 1.3. Obiectivele Codului
- 1.4. Domeniul de aplicare "ratione personae"
- 1.5. Domeniul de aplicare "ratione materiae"
- 1.6. Definiții

2. PRINCIPII GENERALE

- 2.1. Independența
- 2.2. Încrederea și integritatea morală
- 2.3. Secretul profesional
- 2.4. Respectarea deontologiei altor barouri
- 2.5. Incompatibilități
- 2.6. Publicitatea personală
- 2.7. Interesul clientului
- 2.8. Limitarea răspunderii avocatului față de client

3. RELAȚIILE CU CLIENTII

- 3.1. Debutul și încetarea relațiilor cu clientul
- 3.2. Conflictul de interese
- 3.3. Pactul "de quota litis"
- 3.4. Stabilirea onorariilor
- 3.5. Aconturi asupra onorariilor și cheltuielilor
- 3.6. Împărțirea onorariilor cu o persoană care nu este avocat
- 3.7. Costul litigiului și asistenta gratuită
- 3.8. Fondurile clienților
- 3.9. Asigurarea pentru răspunderea profesională

4. RELATIILE CU MAGISTRATII

- 4.1. Deontologia aplicabila în activitatea judiciara
- 4.2. Caracterul contradictoriu al dezbaterilor
- 4.3. Respectul față de judecător
- 4.4. Informații false sau susceptibile de a induce în eroare
- 4.5. Aplicarea în cazul arbitrilor și al persoanelor exercitând funcții similare

5. RELATIILE DINTRE AVOCATI

- 5.1. Confraternitatea
- 5.2. Cooperarea dintre avocații din State Membre diferite
- 5.3. Corespondenta transmisa între avocați
- 5.4. Onorariile pentru recomandare
- 5.5. Comunicarea cu partea adversa
- 5.6. Abrogat de Sesiunea Plenara de la Dublin, din 6 decembrie 2002)
- 5.7. Răspunderea pecuniara
- 5.8. Pregătirea continua
- 5.9. Litigiile dintre avocații din mai multe State-membre

1. PREAMBUL

1.1. Misiunea avocatului Intr-o societate întemeiata pe respect față de justiție, avocatul îndeplinește un rol special. Îndatoririle avocatului nu se limitează doar la executarea fidela a unui mandat în cadrul legii. Avocatul trebuie să vegheze la respectul Statului de drept și a intereselor celor ale căror drepturi și libertăți le apără. Este îndatorirea avocatului nu numai să pledeze pentru cauza clientului sau ci și să fie sfătuitorul clientului.

Respectul pentru misiunea profesionala a avocatului este o condiție esențială a Statului de drept și a unei societati democratice.

Prin urmare, misiunea avocatului ii impune indatoriri și obligații multiple, (uneori aparent contradictorii), în raport de:

- client,
- tribunale și celelalte autoritati în față cărora avocatul pledeaza pentru cauza clientului sau acționează în numele acestuia,
- profesia sa în general și fiecare confrate în particular,
- public, pentru care o profesie liberala și independenta, supusa respectarii normelor pe care ea și le-a impus, este un mijloc esențial de apărare a drepturilor omului în față Statului și a altor puteri din societate.

1.2. Natura normelor deontologice

1.2.1. Normele deontologice sunt destinate să garanteze, prin acceptarea lor liber consimțită, buna îndeplinire de către avocat a misiunii sale, recunoscuta ca fiind indispensabila pentru buna functionare a oricarei societati omenești. Nerespectarea acestor norme de catre avocati poate duce la o sancțiune disciplinara.

1.2.2. Fiecare barou are normele sale specifice, care deriva din propriile sale traditii. Ele sunt adaptate organizarii și domeniului de activitate al profesiei în respectivul Stat Membru, precum și procedurilor juridice, procedurilor administrative și legislatiei nationale. Nu este nici posibil și

nici nu este de dorit ca acestea să fie dezradacinate sau să se încerce generalizarea unor norme care nu sunt susceptibile de a fi generalizate.

Normele specifice fiecărui barou se referă totuși la aceleași valori și relevă, de cele mai multe ori, o bază comună.

1.3. Obiectivele Codului

1.3.1. Integrarea continuă a Uniunii Europene și a Spațiului economic european și intensificarea activității transfrontaliere a avocatului în interiorul Spațiului economic european, au făcut necesară, pentru binele public, definirea unor norme uniforme, aplicabile oricărui avocat din Spațiul economic european, pentru activitatea sa transfrontalieră, indiferent care ar fi baroul caruia îi aparține respectivul avocat. Definirea unor astfel de norme are esențialmente drept scop atenuarea dificultăților care deriva din aplicarea unei duble deontologii, așa cum se prevede în articolele 4 și 7.2. din Directiva 77/249 și în articolele 6 și 7 din Directiva 98/5/CE.

1.3.2. Organizațiile reprezentative ale profesiei de avocat reunite în cadrul CCBE doresc ca normele Codului, enunțate mai jos,

- să fie recunoscute, din acest moment, ca fiind expresia consensului tuturor Barourilor din Uniunea Europeană și din Spațiul economic european,
- să fie adoptate ca reguli aplicabile, în termenul cel mai scurt, în funcție de procedurile naționale și/sau ale Spațiului economic european cu privire la activitatea transfrontalieră a avocatului din Uniunea Europeană și din Spațiul economic european,
- să fie luate în considerare la efectuarea oricărei revizuiți a normelor deontologice interne, în vederea armonizării progresive a acestora din urmă.

Ele doresc, printre altele, ca, în măsura posibilului, normele deontologice interne să fie interpretate și aplicate într-o manieră conformă aceloră din prezentul Cod.

Atunci când normele din prezentul Cod vor fi fost făcute aplicabile în activitatea transfrontalieră, avocatul va rămâne supus normelor baroului de care aparține, în măsura în care acestea din urmă concordă cu cele ale prezentului Cod.

1.4. Domeniul de aplicare "ratione personae"

Normele de mai jos se vor aplica avocaților, în sensul Directivei 77/249/CEE și în sensul Directivei 98/5/CE.

1.5. Domeniul de aplicare "ratione materiae"

Fără a contraveni încercării de a realiza o armonizare progresivă a normelor deontologice aplicabile într-un cadru unic, național, normele expuse mai jos se vor aplica activității transfrontaliere desfășurate de avocat în interiorul Uniunii Europene și în Spațiul economic european. Prin activitate transfrontalieră se înțelege:

- (a) orice raport profesional cu un avocat dintr-un alt Stat-membru;
- (b) activitățile avocatului într-un alt Stat-membru, indiferent dacă avocatul se afla sau nu acolo.

1.6. Definiții

În prezentul Cod:

"Stat-membru" semnifică un Stat-membru al Uniunii Europene sau orice alt Stat a cărei profesie

de avocat este vizata de articolul 1.4.

"Stat-membru de origine" semnifică Statul-membru în care avocatul a dobândit dreptul la titlul profesional.

"Stat-membru gazda" semnifică oricare alt Stat-membru în care avocatul desfășoară o activitate transfrontalieră.

"Autoritate competentă" semnifică organizația sau organizațiile profesionale ori autoritățile respectivului Stat-membru care au competența de a stabili normele deontologice și de a exercita controlul disciplinar asupra avocaților.

2. PRINCIPII GENERALE

2.1. Independenta

2.1.1. Multitudinea indatoririlor care ii revin avocatului impune o independenta absoluta a acestuia, scutita de orice presiune, indeosebi de presiunea derivata din propriile sale interese sau datorata influentelor din afara. Aceasta independenta este, de asemenea, necesara atat pentru increderea în justitie, cat și pentru increderea în imparțialitatea judecatorului. Prin urmare, avocatul trebuie să evite orice prejudiciere a independentei sale și să vegheze la a nu neglija etica sa profesionala pentru a-i mulțumi pe clienții sai, pe judecator sau pe terti.

2.1.2. Aceasta independenta este necesara si în activitatea juridica, si în cea judiciara. Sfatul dat de avocat clientului sau nu are nici o valoare atunci daca acest lucru a fost facut din complezenta, din interes personal sau sub efectul unei presiuni din afara.

2.2. Increderea și integritatea morala Relatiile bazate pe incredere nu pot exista decat atunci când nu exista nici o urma de indoiala cu privire la onoarea personala, la probitatea și integritatea avocatului. Pentru avocat, aceste virtuti traditionale constituie obligatii profesionale.

2.3. Secretul profesional

2.3.1. Prin insasi natura misiunii sale, avocatul este depozitarul secretelor clientului sau și destinatarul comunicărilor de natura confidentiala. Fără garantia confidentialitatii, increderea nu poate exista. Prin urmare, secretul profesional este recunoscut ca fiind deopotriiva un drept și o indatorire fundamentala și primordiala a avocatului.

Obligatia avocatului cu privire la secretul profesional serveste atat intereselor administrării justitiei, cat și intereselor clientului. în consecinta, aceasta trebuie să beneficieze de o protectie speciala din partea statului.

2.3.2. Avocatul trebuie să respecte secretul oricarei informatii confidentiale de care ia cunostinta în cadrul activitatii sale profesionale.

2.3.3. Aceasta obligatie privind secretul profesional nu este limitata în timp.

2.3.4. Avocatul impune angajatilor sai și oricarei persoane care colaboreaza cu el în activitatea sa profesionala să respecte secretul profesional.

2.4. Respectarea deontologiei altor barouri

Atunci când indeplineste o activitate transfrontaliera, avocatul poate fi obligat să respecte regulile deontologice ale Statului Membru gazda. Avocatul are datoria de a se informa asupra normelor deontologice pe care trebuie să le respecte în exercitarea acestei activitati specifice.

Organizatiile membre ale CCBE sunt obligate să depuna codurile lor deontologice la Secretariatul CCBE, pentru ca orice avocat să-și poată procura o copie de la respectivul secretariat.

2.5. Incompatibilitati

2.5.1. Pentru a-i permite avocatului să-și desfășoare activitatea cu independența cerută și de o manieră corespunzătoare îndatoririi sale de a participa la administrarea justiției, exercitarea anumitor profesii sau a anumitor funcțiilor este interzisă.

2.5.2. Avocatul care asigură reprezentarea sau apărarea unui client în fața justiției sau în fața autorităților publice ale unui Stat-membru gazdă va respecta normele de incompatibilitate aplicabile avocaților din respectivul Stat.

2.5.3. Avocatul stabilit într-un Stat-membru gazdă, care dorește să exercite acolo în mod direct o activitate comercială sau o activitate diferită de profesia sa de avocat, este obligat să respecte normele de incompatibilitate aplicabile avocaților din respectivul Stat.

2.6. Publicitatea personala

2.6.1. Avocatul este autorizat să informeze publicul asupra serviciilor pe care le oferă, sub condiția ca informația să fie fidelă, veridică și să respecte secretul profesional și alte principii esențiale ale profesiei.

2.6.2. Publicitatea personală a unui avocat, indiferent de media utilizată, după cum este cazul, în presa, radio, televiziune, prin comunicare comercială electronică ori prin alt mijloc, este autorizată în măsura în care este conformă cu prevederile din art. 2.6.1.

2.7. Interesul clientului

Sub rezerva respectării stricte a normelor legale și deontologice, avocatul are obligația de a apăra întotdeauna cât mai bine interesele clientului său, chiar în raport cu propriile sale interese sau cu interesele confratilor săi.

2.8. Limitarea rãspunderii avocatului față de client

În măsura în care legislația Statului Membru de proveniență și legislația Statului Membru gazdă autorizează acest lucru, avocatul poate să limiteze răspunderea sa față de client, în conformitate cu regulile profesionale cărora le este supus.

3. RELATIILE CU CLIENTII

3.1. Debutul și încetarea relațiilor cu clientul

3.1.1. Avocatul nu acționează decât atunci când este împuternicit de clientul său. Avocatul poate totuși să acționeze într-un caz în care a fost însărcinat de un alt avocat care îl reprezintă pe client

sau în care a fost numit de o instanta competente.

Avocatul trebuie să se străduiască, în mod rezonabil, să cunoască identitatea, competența și posibilitățile persoanei sau ale autorității de care a fost împuternicit, atunci când circumstanțele specifice releva că această identitate, această competență sau aceste împuterniciri sunt îndoielnice.

3.1.2. Avocatul își sfatuește și își apără clientul cu promptitudine, în mod conștiincios și cu diligență. El își asumă personal răspunderea pentru misiunea care i-a fost încredințată și informează pe client cu privire la evoluția cauzei care i-a fost încredințată.

3.1.3. Avocatul nu acceptă să-i fie încredințată o cauză atunci când știe sau când ar trebui să știe că el nu are competența necesară pentru a se ocupa de această cauză, fără a coopera cu un avocat care are competența necesară.

Avocatul nu poate accepta o cauză atunci când, datorită altor obligații, se află în imposibilitatea de a se ocupa de ea cu promptitudine.

3.1.4. Avocatul nu va putea să exercite dreptul său de a nu se ocupa de o cauză în așa fel sau în astfel de circumstanțe încât clientul să nu mai poată găsi altă modalitate de a fi asistat juridic la timp, pentru a se putea preveni prejudicierea clientului.

3.2. Conflictul de interese

3.2.1. Avocatul nu poate să consilieze, să reprezinte sau să acționeze în numele a doi sau mai mulți clienți din aceeași cauză, dacă există un conflict de interese, sau când există riscul semnificativ de a apărea un astfel de conflict între interesele acestor clienți.

3.2.2. Avocatul trebuie să se abțină să se mai ocupe de cauzele ambilor sau tuturor clienților implicați, atunci când intervine un conflict între interesele acestora, când secretul profesional risca să fie violat sau când independența sa risca să fie stărbită.

3.2.3. Avocatul nu poate accepta o cauză a unui nou client, dacă secretul informațiilor încredințate de un vechi client risca să fie violat sau atunci când cunoașterea de către avocat a cauzelor vechiului sau client ar favoriza pe noul client în mod nejustificat.

3.2.4. În cazul în care avocații practică meseria într-o asociație în grup, paragrafele de la 3.2.1. la 3.2.3. sunt aplicabile asociației în ansamblu și tuturor membrilor săi.

3.3. Pactul "de quota litis"

3.3.1. Avocatul nu poate să-și fixeze onorariile pe baza unui pact "de quota litis".

3.3.2. Pactul "de quota litis" este o convenție încheiată între avocat și clientul său, înainte de încheierea definitivă a unei cauze de interes pentru respectivul client, convenție prin care clientul se angajează să îi verse avocatului o parte din ceea ce rezultă de pe urma cauzei, fie ca aceasta constă într-o sumă de bani, fie în orice alt bun sau valoare.

3.3.3. Nu constituie un astfel de pact convenția care prevede stabilirea onorariului în funcție de valoarea litigiului de care se ocupă avocatul, atunci când această valoare este corespunzătoare unui tarif oficial sau dacă ea este autorizată de autoritatea competentă de care depinde avocatul.

3.4. Stabilirea onorariilor

3.4. Avocatul trebuie să îl informeze pe client cu privire la tot ceea ce cere cu titlu de onorariu, iar valoarea insumata a onorariilor sale trebuie să fie echitabila și justificata, în conformitate cu legea și cu normele deontologice la care avocatul este supus.

3.5. Aconturi asupra onorariilor și cheltuielilor

Când avocatul solicita varsarea unui aconto cu titlu de avans asupra cheltuielilor și/sau a onorariilor, acesta nu trebuie să depășească o estimare rezonabilă a onorariilor și a cheltuielilor probabile pe care cauza le implică.

În caz de neplata a avansului solicitat, avocatul poate să renunțe să se mai ocupe de cauza sau se poate retrage, cu condiția respectării dispozițiilor articolului 3.1.4.

3.6. Impartirea onorariilor cu o persoana care nu este avocat

3.6.1. Avocatului îi este interzis să își împartă onorariile cu o persoană care nu este avocat, în afara cazului în care asocierea dintre avocat și această altă persoană este autorizată de legislația și regulile deontologice caruia avocatul este supus.

3.6.2. Articolul 3.6.1. nu se aplică sumelor sau compensațiilor varsate de către avocat moștenitorilor unui confrate decedat sau unui confrate care s-a retras din calitatea de succesor al clienței respectivului confrate.

3.7. Costul litigiului și asistenta gratuită

3.7.1. Avocatul trebuie să încerce, în orice moment, să găsească o soluționare a litigiului clientului sau care să fie corespunzătoare costului cauzei, și va trebui ca, la momentul oportun, să își consilieze clientul cu privire la oportunitatea de a căuta să ajungă la o înțelegere sau de a face apel la soluții alternative pentru a încheia litigiul.

3.7.2. În cazul în care clientul este susceptibil să beneficieze de asistenta gratuită, avocatul are obligația să-l informeze despre aceasta.

3.8. Fondurile clientilor

3.8.1. Avocatul care detine fonduri în numele clienților săi sau în numele unor terti (denumite în continuare "fondurile clienților"), este să le depună într-un cont deschis la o bancă sau un organism financiar agreat și controlat de către autoritatea competentă (denumit în continuare „contul tertului”). Contul tertului trebuie să fie distinct de orice alt cont al avocatului. Toate fondurile clienților primite de un avocat trebuie să fie depuse într-un astfel de cont, în afara situației în care proprietarul acestor fonduri este de acord să le acorde o destinație diferită.

3.8.2. Avocatul ține registre complete și corecte a tuturor operațiunilor efectuate cu fondurile clienților, făcând distincție între aceste fonduri și alte sume pe care le detine. Aceste registre trebuie păstrate timp de o perioadă fixată în conformitate cu regulile naționale.

3.8.3. Un cont al clientului nu poate să fie debitor, decât în circumstanțe excepționale permise expres de regulile naționale sau în legătură cu cheltuieli bancare, asupra cărora avocatul nu are nici o influență. Un astfel de cont nu poate fi oferit drept garanție sau să servească drept gaj pentru nici un motiv. Nu poate exista nici un fel de compensație sau convenție de fuziune între un cont al tertului și orice alt cont din bancă, după cum nici fondurile care aparțin clientului

dintr-un cont al tertului nu pot fi utilizate pentru a rambursa sume datorate de avocat bancii sale.

3.8.4. Fondurile clientilor trebuie să fie transferate proprietarilor unor astfel de fonduri în cea mai scurta perioada de timp ori în condițiile autorizate de acestia.

3.8.5. Avocatul nu poate transfera în contul sau fonduri depuse într-un cont al tertului pentru a plăti onorariul sau cheltuieli, dacă nu a informat în scris clientul despre acest lucru.

3.8.6. Autoritățile competente ale Statelor Membre sunt autorizate să verifice și să examineze, păstrând secretul profesional, documentele legate de fondurile clientilor.

3.9. Asigurarea pentru raspunderea profesionala

3.9.1. Avocatul trebuie să își asigure responsabilitatea civilă profesională într-o măsură rezonabilă ținând cont de natura și importanța riscurilor asumate.

3.9.2. Dacă acest lucru este imposibil, avocatul trebuie să informeze clientul asupra acestei situații și asupra consecințelor acesteia.

4. RELATIILE CU MAGISTRATII

4.1. Deontologia aplicabila în activitatea judiciara Avocatul care se prezintă în fața Curților și Tribunalurilor sau care participă la o procedură trebuie să respecte normele deontologice aplicabile în respectiva jurisdicție.

4.2. Caracterul contradictoriu al dezbaterilor

Avocatul trebuie să respecte, în orice circumstanță, caracterul contradictoriu al dezbaterilor.

4.3. Respectul față de judecător

Avocatul va da dovadă de respect și de loialitate față de oficiile judecătorului, dar, în același timp, își va apăra clientul în mod conștiincios și fără teamă, fără a ține cont de propriile sale interese și nici de vreo consecință de orice fel ce l-ar putea privi pe el sau pe oricare altă persoană.

4.4. Informatii false sau susceptibile de a induce în eroare

Avocatul nu trebuie, în nici un moment, să furnizeze judecătorului, cu bună știință, o informație falsă ori vreo informație de natură să îl inducă pe acesta în eroare.

4.5. Aplicarea în cazul arbitrilor și al persoanelor exercitand functii similare

Normele aplicabile în cazul relațiilor dintre un avocat și un judecător se aplică, în egală măsură, și în cadrul relațiilor avocatului cu arbitrii și cu orice altă persoană care exercită o funcție judiciară sau semi-judiciară, chiar ocazional.

5. RELATIILE DINTRE AVOCATI

5.1. Confraternitatea

5.1.1. Confraternitatea impune ca relațiile dintre avocați să fie bazate pe încredere, spre interesul clientului și pentru a evita atât procesele inutile cât și orice comportament susceptibil să impiedice reputația profesiei. Totuși, ea nu trebuie să pună niciodată în opoziție interesele avocaților și interesele clientului.

5.1.2. Avocatul recunoaște drept confrate pe orice avocat dintr-un alt Stat-membru și manifestă față de acesta un comportament colegial și loial.

5.2. Cooperarea dintre avocații din State Membre diferite

5.2.1. Este de datoria oricărui avocat ca, la solicitarea unui confrate dintr-un alt Stat Membru, să se abțină să accepte o cauză pentru care nu are competența necesară. Într-o astfel de situație, el trebuie să își ajute confratele să intre în contact cu un alt avocat care să fie în măsură să-i ofere serviciul cerut.

5.2.2. Atunci când avocații din două State Membre diferite lucrează împreună, amândoi au datoria de a ține cont de diferențele care pot exista între sistemele lor legislative, barourile lor, competențele și obligațiile profesionale care există în Statele Membre respective.

5.3. Corespondența transmisă între avocați

5.3.1. Avocatul care adresează unui confrate dintr-un alt Stat-membru o comunicare careia dorește să îi se confere un caracter "confidențial" sau "without prejudice", va trebui să precizeze în clar acest lucru încă dinaintea expeditiei primei comunicări.

5.3.2. În cazul în care destinatarul comunicării nu este în măsură să îi confere acesteia un caracter "confidențial" sau "without prejudice", el va trebui să îl informeze pe expeditor fără întârziere.

5.4. Onorariile pentru recomandare

5.4.1. Avocatul nu poate nici să pretindă și nici să accepte din partea unui alt avocat sau din partea vreunui tert un onorariu, un comision sau vreo altă compensație pentru faptul că a recomandat un avocat unui client sau că a trimis un client la un avocat.

5.4.2. Avocatul nu poate versa nimănui un onorariu, un comision și nici vreo altă compensație în contrapartidă pentru că i-a fost prezentat un client.

5.5. Comunicarea cu partea adversă

Avocatul nu poate intra în relație directă cu o persoană, cu privire la o anumită cauză, atunci când știe că respectiva persoană este reprezentată sau asistată de un alt avocat, exceptând cazul în care el are acordul confratelui său (și se angajează să-l țină pe acesta la curent).

5.6. Abrogat de Sesiunea Plenară de la Dublin, din 6 decembrie 2002)

5.7. Raspunderea pecuniară în relațiile profesionale dintre avocații din barouri din State Membre diferite, avocatul care, nelimitându-se doar la a recomanda un confrate unui client sau la

a i-l prezenta, ci incredinteaza o cauza unui omolog al sau ori îl consulta într-o cauza, este obligat în mod personal, chiar în caz de insolvența a clientului, să plătească onorariul, cheltuielile și sumele avansate datorate omologului străin. Totuși, respectivii avocați pot conveni, încă din momentul demarării acestor relații, stabilirea unor dispoziții speciale cu privire la acest subiect. În plus, avocatul poate, în orice moment, să limiteze obligația sa personală la nivelul valorii totale a onorariilor, cheltuielilor și sumelor avansate de confratele străin, înainte de a-i notifica acestuia din urmă decizia sa de a-și declina răspunderea pe viitor.

5.8. Pregătirea continuă

Avocații trebuie să mențină și să dezvolte cunoștințele și competențele lor profesionale, data fiind dimensiunea europeană a profesiei lor.

5.9. Litigiile dintre avocații din mai multe State Membre

5.9.1. Atunci când un avocat este de părere că un confrate dintr-un alt Stat-membru a încălcat o normă deontologică, el trebuie să-și atenționeze confratele asupra acestui lucru.

5.9.2. Atunci când între avocații din mai multe State Membre apare un diferend personal, de natură profesională, aceștia trebuie să încerce mai întâi să-l soluționeze pe cale amiabilă.

5.9.3. Înainte de a angaja o procedură împotriva unui coleg dintr-un alt Stat Membru, pe tema unui diferend de tipul celui menționat la paragrafele 5.9.1. și 5.9.2., avocatul trebuie să informeze barourile de care depind cei doi avocați, pentru a permite respectivelor barouri să-și dea concursul în vederea soluționării diferendului pe cale amiabilă.

MEMORANDUM EXPLICATIV

Comentariul Articolului 1.4 – Domeniul de aplicare "ratione personae"

Normele sunt destinate pentru a se aplica tuturor avocaților după cum sunt aceștia definiți în Directiva privind Serviciul Avocaților din 1977 și în Directiva privind Instituția Avocaților din 1998, și avocaților din cadrul Membrilor asociați și observatori ai CCBE.

În această categorie se includ și avocații din țările care au aderat ulterior la Directive, ale căror denumiri au fost adăugate în amendamentele Directivelor.

Codul se aplică în mod corespunzător tuturor avocaților reprezentați la CCBE, fie ca Membri cu drepturi depline, Membri Asociați sau Observatori.

Membrii, anume:

Albania Avokat

Armenia Pastaban

Austria Rechtsanwalt;

Belgia avocat / advocaat / Rechtsanwalt;

Bulgaria advokat;

Croația odvjetnik;

Cipru dikegyros;

Republica Cehă advokát;

Denmarca advokat;

Estonia vandeadvokaat;

Finlanda asianajaja / advokat;

FYRO Macedonia advokat;

Franța avocat;

Georgia Advokati / Advokatebi

Germania Rechtsanwalt;
Grecia dikegyros;
Ungaria ьgyvйд;
Islanda lцgmapur;
Irlanda barrister, solicitor;
Italia avvocato;
Latvia zvērināts advokāts;
Liechtenstein Rechtsanwalt;
Lituania advokatas;
Luxembourg avocat / Rechtsanwalt;
Malta avukat, prokuratur legali;
Montenegro advokat;
Moldova Avocat
Olanda advocaat;
Norvegia advokat;
Polonia adwokat, radca prawny;
Portugalia advogado;
Romania avocat;
Serbia advokat;
Slovacia advokót / advokótká;
Slovenia odvetnik / odvetnica;
Spainia abogado / advocat / abokatu / avogado;
Suedia advokat;
Elveția Rechtsanwalt / Anwalt / Fьrsprech /
Fьrsprecher / avocat / avvocato /advokat;
Turcia avukat;
Ukraina advokat;
Regatul Unit advocate, barrister, solicitor.

Se dorește ca acest Cod să fie acceptat de juriștii din alte State-nemembre din Europa și de oriunde altundeva astfel încât să poată fi aplicat, prin convenții corespunzătoare, între aceștia și statele-membre.

Comentariul Articolului 1.5 – Domeniul de aplicare „Ratione materiae”

Normele expuse vor fi aplicate activității desfășurate de avocat dincolo de frontiere, în interiorul Uniunii Europene și în Spațiul economic european, Confederației Elvețiene și celei a avocaților din Statele Asociate sau Membre ale CCBE – a se vedea Articolul 1.4 și definiția „Stat-membru” din Articolul 1.6 (a se vedea și posibila extindere pe viitor asupra activității avocaților din alte state). Definiția activităților dincolo de frontiere ar include, de exemplu, raporturile în statul A, chiar și cu referire la o întrebare ce ține de legislația internă a statului A, dintre un avocat din statul A și un avocat din statul B; însă nu s-ar referi la raportul dintre avocații din statul A asupra unei situații apărute în statul B, cu condiția că niciuna din activitățile lor profesionale nu se desfășoară în statul B; s-ar referi la orice activitate a avocaților din statul A în statul B, chiar dacă aceasta se desfășoară în forma unor comunicări transmise din statul A în statul B.

Comentariul Articolului 1.6 – Definiții

Această prevedere conține un număr de definiții utilizate în cuprinsul Codului, "Stat-membru", "Stat-membru de proveniență", "Stat-membru gazdă", "autoritate competentă", „Directiva 77/249/EEC” și „Directiva 98/5/EC”. Referințele la sintagma „când avocatul desfășoară activități dincolo de frontiere” vor fi interpretate în lumina definiției propuse pentru termenul „activități dincolo de frontiere” din Articolul 1.5.

Comentariul Articolului 2.1 – Independența

Această prevedere reiterează formularea generală a principiului în Declarația de la Perugia.

Comentariul Articolului 2.2 – Încrederea și integritatea morală

Această prevedere reafirmă principiul general conținut în Declarația de la Perugia.

Comentariul Articolului 2.3 – Confidențialitatea

Această prevedere reiterează, în Articolul 2.3.1, principiile generale formulate în Declarația de la Perugia și recunoscute de ECJ în speța AM&S (157/79). Mai apoi, în Articolele 2.3.2 până la 4, le dezvoltă într-o normă specifică referitoare la protecția confidențialității. Articolul 2.3.2 conține o regulă de bază care pretinde respectarea confidențialității. Articolul 2.3.3 confirmă că această obligație îi incumbă avocatului condiția confidențialității chiar dacă el/ea încetează să mai reprezinte clientul în cauză. Articolul 2.3.4 confirmă că nu doar avocatul însuși trebuie să respecte confidențialitatea, ci să ceară și de la colaboratorii/angajații săi să acționeze în mod similar.

Comentariul Articolului 2.4 – Respectarea normelor altor barouri

Articolul 4 al Directivei privind Serviciul Avocaților cuprinde prevederi ce se referă la nomele ce urmează a fi respectate de un avocat dintr-un Stat-membru care prestează ocazional sau temporar servicii în alt Stat-membru în temeiul Articolului 49 al Tratatului consolidat al CE, după cum urmează:

(a) activitățile referitoare la reprezentarea clientului în proceduri juridice sau în fața autorităților administrative vor fi desfășurate în fiecare Stat-membru gazdă potrivit normelor referitoare la avocați stabilite în acel stat, cu excepția condițiilor ce se referă la domiciliere și înregistrare în cadrul unei organizații profesionale în acel stat;

(b) un avocat ce desfășoară aceste activități trebuie să respecte normele deontologice existente în Statul-membru gazdă, fără a fi prejudiciate obligațiile asumate de către avocat în Statul-membru din care el/ea provine.

(c) în cazul în care astfel de activități sunt desfășurate în Regatul Unit, sintagma „normele deontologice ale Statului-membru gazdă” presupune normele deontologice aplicabile avocaților consultanți, în cazul în care astfel de activități nu sunt prevăzute pentru avocații pledanți și pentru reprezentanți. În caz contrar, se vor aplica normele deontologice referitoare la cei din urmă. Oricum, avocaților pledanți din Irlanda le vor fi întotdeauna aplicate normele deontologice ce sunt aplicate avocaților pledanți și reprezentanților din Regatul Unit.

Când aceste activități sunt desfășurate în Irlanda „normele deontologice ale Statului-membru gazdă”, referitoare la susținerile orale în fața instanței, presupun normele deontologice ce se aplică avocaților pledanți. În celelalte cazuri, urmează să se aplice normele deontologice referitoare la avocații consultanți. Oricum, avocaților pledanți și reprezentanților din Regatul Unit li se vor aplica întotdeauna normele deontologice ce sunt aplicate în Irlanda avocaților pledanți; și

(d) un avocat ce desfășoară alte activități decât cele enumerate în punctul (a) rămâne a fi subiectul normelor și condițiilor de conduită profesională ale Statului-membru din care el/ea provine fără a aduce vreun prejudiciu respectării normelor, indiferent de sursa acestora, care guvernează profesia în Statul-membru gazdă, în special în ceea ce privește incompatibilitatea exercitării profesiei de avocat cu altă profesie în acel stat, secretul profesional, relațiile cu alți avocați, interdicția de a reprezenta în același timp clienți cu interese contradictorii și publicitate. Cele din urmă norme se aplică doar în cazul în care acestea pot fi respectate de avocatul care nu

e stabilit într-un Stat-membru gazdă, și în măsura în care respectarea lor este justificată în mod obiectiv pentru a asigura, în acel stat, exercitarea corespunzătoare a atribuțiilor avocatului, reputația profesiei și respectul normelor ce țin de incompatibilitate.

Directiva privind Instituția Avocaților conține prevederi referitoare la normele ce trebuie respectate de către un avocat dintr-un Stat-membru ce profesează permanent în alt Stat-membru în temeiul art.43 al Tratatului consolidat al UE, după cum urmează:

(a) indiferent de normele privind conduita profesională cărora el/ea este supus în Statul-membru din care provine, avocatul care profesează potrivit titlului conferit în țara sa de origine va fi subiectul aceluiași norme ca și avocații care profesează potrivit unui titlu similar în Statul-membru gazdă, în privința tuturor activităților pe care le desfășoară avocatul în acel teritoriu.

(b) Statul-membru gazdă ar putea solicita ca un avocat, care profesează potrivit titlului pe care l-a obținut în țara sa de origine, fie să obțină o scutire de asigurarea profesională, fie să devină membrul unui fond profesional de garantare în corespundere cu reglementările stabilite de stat pentru activitățile desfășurate în teritoriul său.

Oricum, un avocat ce profesează potrivit titlului pe care l-a obținut în țara sa de origine poate fi scutit de această obligație dacă avocatul poate dovedi că dispune de o asigurare sau o garanție obținută în conformitate cu normele Statului-membru gazdă, în măsura în care această asigurare sau garanție este echivalentă în condițiile și aria de acoperire. În cazurile în care echivalența este doar parțială, Autoritatea Competentă din Statul-membru gazdă poate cere ca să fie contractată o asigurare sau o garanție suplimentară pentru a suplini elementele ce nu sunt acoperite de asigurarea sau garanția contractată în conformitate cu normele Statului-membru gazdă (Articolul 6.3); și

(c) avocatul înregistrat în Statul-membru gazdă ce profesează potrivit titlului obținut în țara sa de origine poate profesa în calitate de avocat salariat în serviciul altui avocat, asociație sau barou de avocați, în cadrul unui serviciu public sau privat, cu condiția că Statul-membru gazdă permite acest lucru avocaților care dețin asemenea titlu profesional recunoscut în acel stat (Articolul 8).

Cazurile care nu sunt reglementate de niciuna dintre aceste directive sau care depășesc prevederile acestor directive, obligația avocatului în conformitate cu dreptul comunitar de a respecta normele altor Barouri de avocați va fi interpretată în lumina altor reglementări relevante, cum ar fi Directiva privind Comerțul Electronic (2000/31/EC).

Unul din scopurile principale ale Codului rezidă în a minimiza și, în măsura în care este posibil, a exclude problemele ce pot apărea din „deontologia dublă”, adică aplicarea a mai mult de un set de norme naționale potențial conflictuale la una și aceeași situație (a se vedea Articolul 1.3.1).

Comentariul Articolului 2.5 – Activități incompatibile

Exisă diferențe atât între, cât și în cadrul Statelor-membre în ceea ce privește măsura în care avocaților le este permis a se implica în alte activități, de exemplu în activitățile comerciale. Scopul general al prevederilor care exclud avocații de la exercitarea altor profesii rezidă în protejarea acestora de diferite influențe ce ar putea afecta independența avocatului sau rolul său în administrarea justiției. Varietatea acestor norme reflectă diferite situații pe plan local, diferite viziuni despre funcționarea corespunzătoare a avocaturii și diferite modalități de adoptare a normelor. De exemplu, în unele cazuri există interdicția absolută de angajare în activități concrete, în timp ce în alte situații angajarea în atare activități este în general permisă, cu condiția respectării anumitor garanții ale independenței avocatului.

Articolele 2.5.2 și 3 prevăd diferite situații în care avocatul dintr-un Stat-membru se angajează în activități dincolo de frontiere (după definiția din Articolul 1.5) într-un Stat-membru gazdă când el/eu nu este membru al unei profesii cu caracter juridic în Statul gazdă.

Articolul 2.5.2 impune respectarea absolută a normelor din Statul-gazdă referitoare la activitățile incompatibile pentru avocatul care este reprezentant în procedurile juridice sau în fața autorităților publice naționale din Statul-gazdă. Această prevedere este aplicabilă indiferent dacă avocatul este sau nu stabilit în Statul-gazdă.

Articolul 2.5.3, impune respectarea normelor din Statul-gazdă referitoare la activități interzise sau incompatibile în alte situații în cazul în care avocatul stabilit într-un Stat-membru gazdă dorește să se angajeze acolo în mod direct într-o activitate comercială sau într-o altă activitate diferită de profesia sa de avocat.

Comentariul Articolului 2.6 – Publicitate personală

Termenul „Publicitate personală” se referă atât la publicitatea barourilor de avocați, cât și a avocaților independenți, diferită de publicitatea corporativă organizată de barourile și asociațiile de avocați pentru membrii lor în totalitate. Normele ce reglementează publicitatea personală a avocaților variază în mod considerabil în Statele-membre. Articolul 2.6 concretizează că nu sunt impuse restricții la publicitatea privind practicarea avocaturii dincolo de frontiere. Oricum, avocații sunt supuși interdicțiilor sau restricțiilor impuse de nomele naționale ce reglementează profesia lor, și un avocat va rămâne subiect al interdicțiilor sau restricțiilor impuse de către Statul-gazdă când acestea îi incumbă avocatului în temeiul Directivei privind Serviciul Avocaților și Direcția privind Instituția Avocaților.

Comentariul Articolului 2.7 – Interesul clientului

Această prevedere se referă la principiul general că avocatul trebuie să plaseze întotdeauna interesul clientului înaintea interesului său personal sau a intereselor confrăților săi.

Comentariul Articolului 2.8 – Limitarea răspunderii avocatului în raport cu clientul

Această prevedere concretizează faptul că nu există nicio interdicție cu referire la limitarea răspunderii avocatului față de clienții săi în cazul practicării dincolo de frontiere, fie prin contract sau prin folosirea unei asocieri limitate, a unui parteneriat limitat sau a unui parteneriat cu răspundere limitată. Oricum, se specifică faptul că această practică poate fi folosită doar în situația în care este permisă de lege sau de norme deontologice relevante – și într-un număr de jurisdicții în care legea sau normele profesionale interzic sau restricționează atare limitare de răspundere.

Comentariul Articolului 3.1 – Inițierea și încetarea relațiilor cu clientul

Prevederile Articolului 3.1 sunt desemnate pentru a garanta că se menține o relație între avocat și client și că avocatul primește indicații *de facto* de la client, chiar dacă acestea sunt transmise printr-un intermediar împuternicit în mod corespunzător. Este responsabilitatea avocatului să se convingă de împuternicirile intermediarului și doleanțele clientului.

Articolul 3.1.2 se referă la maniera în care avocatul trebuie să-și îndeplinească obligațiile. Prevederea referitoare la faptul că avocatul își asumă personal răspunderea pentru derogarea de la instrucțiunile care i-au fost date presupune că avocatul nu poate evita răspunderea prin punerea ei în seama altcuiva.

Această prevedere nu urmărește limitarea avocatului prin limitarea responsabilității sale pe plan juridic cu condiția că o atare soluție este permisă de o lege relevantă sau de norme profesionale – a se vedea Articolul 2.8.

Articolul 3.1.3 statuează un principiu important în special pentru activitățile desfășurate dincolo de frontiere, de exemplu, în cazul în care un avocat este rugat să conducă un caz în numele altui avocat sau client din alt stat care poate fi nefamiliarizat cu legislația relevantă și cu practica judiciară, sau când un avocat este rugat să conducă un caz referitor la legislația altui stat care nu îi este cunoscută.

Avocatul, în mod general, este în drept să refuze să accepte instrucțiuni în primul caz, totuși Articolul 3.1.4 statuează că, odată acceptate, avocatul are obligația să nu renunțe la acestea fără a se asigura că interesele clientului sunt respectate.

Comentariul Articolului 3.2 – Conflictul de interese

Prevederile Articolului 3.2.1 nu interzic avocatului să reprezinte mai mulți clienți în una și aceeași cauză cu condiția că între aceștia nu există un conflict de interese și nu există nici riscul ca un asemenea conflict să apară.

În cazul în care un avocat reprezintă, totuși, interesele a doi sau mai mulți clienți în acest mod și apare fie un conflict de interese între aceștia, fie riscul de a fi încălcat principiul confidențialității sau apar alte circumstanțe în care independența avocatului poate fi prejudiciată, avocatul trebuie să înceteze să-i reprezinte pe ambii clienți sau pe toți.

Cu toate acestea, pot apărea circumstanțe în care există anumite disensiuni între clienții care sunt reprezentați de același avocat în care poate fi mai adecvat ca avocatul să intervină în rol de mediator. Ține de competența avocatului să evalueze dacă, într-un anumit caz, există un conflict de interese de natură să-l determine să renunțe la caz. Dacă nu este aplicabilă această soluție, avocatul urmează să le explice clienților situația de fapt, să obțină aprobarea lor, să încerce să rezolve situația din postura de mediator și, doar în cazul în care încercarea de mediere eșuează, să renunțe la caz.

Articolul 3.2.4 conține aplicarea prevederilor anterioare ale Articolului 3 în cazul avocaților care își exercită profesia în asociații. De exemplu, o firmă de avocați trebuie să renunțe la o cauză atunci când există un conflict de interese între doi dintre clienții săi, chiar dacă avocați diferiți din cadrul firmei reprezintă acești clienți. Pe de altă parte, în situații excepționale, în „camerele” din asociațiile formate din avocații pledanți din Regatul Unit, în care fiecare avocat reprezintă clientul în mod individual, este posibil ca avocați diferiți din cadrul unei asociații să reprezinte clienți cu interese opuse.

Comentariul Articolului 3.3 – Pactul "de quota litis"

Aceste prevederi reflectă situația acceptată de comun acord de toate Statele-membre că fiind o convenție abstractă privind onorariul pentru serviciile avocatului (*pactum de quota litis*) și care contravine administrării corespunzătoare a justiției pentru că încurajează speculațiile și poate da naștere unor abuzuri. Prevederile nu urmăresc să prevină menținerea sau introducerea unor norme potrivit cărora avocații sunt remunerați în funcție de rezultate sau doar dacă rezultatul este satisfăcător, cu condiția ca atare norme să fie suficient de bine reglementate și controlate pentru a permite protecția intereselor clientului și administrarea corespunzătoare a justiției.

Comentariul Articolului 3.4 – Stabilirea onorariilor

Articolul 3.4 stabilește trei cerințe: o cerință generală, cea de a informa clientul referitor la onorariul solicitat de avocat, cerința ca acesta să fie corectă și rezonabilă ca sumă și cerința de a respecta normele legale și profesionale relevante.

În multe state-membre există diverse mecanisme menite să reglementeze prin legi sau norme deontologice onorariile percepute de avocați, fie prin stabilirea acestora de către autoritățile competente ale baroului, fie în alt mod. În cazurile reglementate de Directiva privind Instituția Avocaților, când avocații cad sub incidența normelor Statului-gazdă, modul de calculare a onorariului poate fi ajustat la ambele reglementări.

Comentariul Articolului 3.5 – Aconturi asupra onorariilor

Articolul 3.4 stabilește că avocatul poate să solicite vărsarea unui acout cu titlu de avans asupra cheltuielilor și/sau a onorariilor, dar stabilește limita prin referința la o estimare rezonabilă a acestui acout. A se vedea și prevederile Articolului 3.1.4 referitoare la dreptul de renunțare.

Comentariul Articolului 3.6 – Împărțirea onorariilor cu o persoană care nu este avocat

În unele State-membre avocaților le este permisă practicarea profesiei în asociere cu membrii altor profesii recunoscute, fie că aceștia sunt sau nu practicieni din sfera jurisprudenței. Prevederile Articolului 3.6.1 nu urmăresc să interzică împărțirea în cadrul unor astfel de parteneriate aprobate în modul corespunzător. De asemenea, nu se urmărește interzicerea împărțirii onorariilor de către avocații activitatea cărora este reglementată de Cod (a se vedea Articolul 1.4) cu alți “avocați” din State-nemembre sau practicieni în domeniul altor profesii din sfera juridică, cum ar fi notarii.

Comentariul Articolului 3.7 – Soluționarea corespunzătoare a costului și beneficiului ajutorului legal

Articolul 3.7.1 accentuează importanța faptului ca avocatul să găsească o soluție pentru litigiul clientului său care să fie corespunzătoare costului cauzei, inclusiv oportunitatea de a căuta să ajungă la o înțelegere sau de a face apel la soluții alternative pentru a încheia litigiul.

Articolul 3.7.2 cere avocatului să informeze clientul dacă acesta este susceptibil să beneficieze de apărare din oficiu. Prevederile privind apărarea din oficiu diferă considerabil în statele-membre. În activitățile desfășurate dincolo de frontiere avocații trebuie să țină cont de faptul că pot fi aplicabile prevederi referitoare la apărarea din oficiu despre care ei nu au cunoștință.

Comentariul Articolului 3.8 – Fondurile clienților

Prevederile Articolului 3.8 reflectă recomandările adoptate de către CCBE în Bruxelles în noiembrie 1985 privind necesitatea reglementării minime și implementarea prevederilor referitoare la controlul și dispunerea de fonduri ale clienților de către avocații din cadrul Comunității.

Articolul 3.8 stabilește câteva standarde minime care trebuie respectate, fără ca acestea să se suprapună detaliilor din legislațiile naționale care reglementează mai deplin sau mai aspru protecția fondurilor clienților.

Avocatul care deține fonduri în numele clienților săi, chiar în cazul unei activități desfășurate dincolo de frontiere, trebuie să respecte normele impuse de Baroul în cadrul căruia activează. Avocatul trebuie să fie conștient de problemele ce apar în situația în care normele mai multor State-membre pot fi aplicate, în special în cazul în care avocatul e stabilit într-un stat-membru gazdă potrivit Directivei privind Instituția Avocaților.

Comentariul Articolului 3.9 – Asigurarea pentru răspunderea profesională

Articolul 3.9.1 reflectă recomandarea adoptată și de către CCBE la Bruxelles, în noiembrie 1985, privind necesitatea ca toți avocații din cadrul comunității să aibă asigurare permanentă pentru răspunderea sa pentru neglijența profesională. Articolul 3.9.2 se referă la situația în care asigurarea nu poate fi obținută în temeiul regulilor stabilite în Articolul 3.9.1.

Comentariul Articolului 4.1 - Deontologia aplicabilă în activitatea judiciară

Această prevedere aplică principiul în baza căruia avocatul este obligat să se supună normelor stabilite în instanța sau tribunalul în față căruia pledează.

Comentariul Articolului 4.2 - Caracterul contradictoriu al dezbatărilor

Această prevedere stabilește principiul general că avocatul nu trebuie să încerce să obțină un avantaj inechitabil față de oponentul său. De exemplu, avocatul nu trebuie să stabilească contacte cu un judecător fără a informa în prealabil avocatul care reprezintă partea adversă, sau el nu poate transmite unui judecător acte, note sau alte documente, fără ca acestea să fi fost comunicate, în timp util, avocatului părții adverse, cu excepția cazurilor în care respectivele demersuri sunt autorizate prin normele de procedură aplicabile. În măsura în care normele de drept nu interzic acest lucru, avocatul nu poate să divulge sau să înainteze instanțelor o propunere de soluționare a cauzei, făcută de partea adversă sau de către avocatul acesteia, fără o autorizare expresă a avocatului părții adverse. A se vedea și prevederile Articolului 4.5.

Comentariul Articolului 4.3 - Respectul față de judecător

Această prevedere reflectă necesitatea unui echilibru dintre respectul față de judecător și față de lege, pe de o parte, și promovarea interesului clientului, pe de altă parte.

Comentariul Articolului 4.4 – Informații false sau susceptibile de a induce în eroare

Această prevedere stabilește principiul general conform căruia avocatul nu trebuie să-i furnizeze judecătorului, cu bună știință, o informație falsă sau de natură să îl inducă pe acesta în eroare. Respectarea acestei prevederi este necesară pentru a asigura respectul reciproc dintre judecători și avocați.

Comentariul Articolului 4.5 - Aplicarea în cazul arbitrilor

Această prevedere extinde aria de aplicare a normelor precedente referitoare la instanțe sau alte organe cu atribuții cvasi-judiciare.

Comentariul Articolului 5.1 – Confraternitatea

Această prevedere reafirmă principiul general conținut în Declarația de la Perugia și statuează că este în interesul practicienilor din domeniul jurisprudenței de a menține relații de încredere reciprocă și colaborare. Oricum, această prevedere nu poate justifica neglijarea intereselor clientului în favoarea interesului colegilor de breaslă (a se vedea și Articolul 2.7).

Comentariul Articolului 5.2 - Cooperarea dintre avocații din diferite State-membre

Această prevedere dezvoltă principiul general conținut în Declarația de la Perugia cu referire la evitarea neînțelegerilor în situații care implică avocați din diferite State-membre.

Comentariul Articolului 5.3 - Corespondența transmisă între avocați

În anumite State-membre corespondența dintre avocați (scrisă sau verbală) este interpretată ca fiind confidențială. Aceasta înseamnă că conținutul acestor comunicări nu poate fi dezvăluit altor persoane, nu poate fi adus la cunoștința clienților avocatului și nici prezentată în instanță. În alte State-membre, atare cerințe sunt impuse doar atunci când corespondența e marcată cu specificarea “confidențial”.

Totuși, în alte State-membre, avocatul trebuie să informeze pe deplin clientul despre corespondența relevantă dintre un coleg de profesie care reprezintă partea adversă iar marcarea scrisorii cu specificarea “confidențial” presupune că aceasta este destinată atât avocatului, cât și clientului său, nu și terților.

În unele state, dacă avocatul dorește să indice că o scrisoare este trimisă cu scopul de a rezolva o dispută, și nu pentru a fi prezentată în instanță, acesta o va marca cu specificarea „Fără prejudiciu”.

Aceste diferențe pe plan național generează multe neînțelegeri.

Ori de câte ori un avocat dorește să trimită o scrisoare unui coleg de breaslă din alt Stat-membru, intenționând ca aceasta să fie confidențială și destinată doar avocatului sau că este „fără prejudiciu” avocatul destinatar poate fi întrebat dacă dorește să accepte această calitate. Un avocat care dorește ca toată corespondența sa să fie tratată astfel, trebuie să menționeze calitatea mesajului pe plic sau în comunicare.

Avocatul destinatar al unei asemenea corespondențe, dar care nu este în măsură să asigure respectarea statutului scrisorii, trebuie să informeze imediat emitentul, astfel ca scrisoarea să nu fie trimisă. Dacă comunicarea a fost deja recepționată, destinatarul trebuie să o returneze imediat emitentului, fără a lua cunoștință de conținutul ei, dacă legislația națională a destinatarului îi interzice să întreprindă aceste acțiuni, el trebuie să anunțe imediat emitentul.

Comentariul Articolului 5.4 - Onorariile pentru recomandare

Această prevedere stabilește principiul general că un avocat nu poate să pretindă și nici să accepte onorarii pentru recomandarea unui client, fapt care ar conduce la lezarea dreptului clientului la libera alegere a avocatului sau la aceea că interesul clientului nu ar fi servite în cel mai bun mod. Nu este interzisă recomandarea între avocați într-un mod corespunzător, gratis (a se vedea și Articolul 3.6).

În unele State-membre, avocatul are dreptul la comisioane în anumite cazuri concrete: a) este servit interesul clientului, b) clientul este pe deplin informat despre acest fapt, c) clientul a consimțit plata comisionului. În asemenea cazuri, reținerea comisionului de către avocat constituie o parte din onorariul său pentru serviciul acordat clientului și nu intră sub incidența interdicției privind onorariile pentru recomandare, care urmărește să prevină avocații despre obținerea profiturilor secrete.

Comentariul Articolului 5.5 - Comunicarea cu partea adversă

Această prevedere stabilește principiul general acceptat și urmărește promovarea unor relații colegiale între avocați și prevenirea tentativelor de obținere a foloaselor de la clientul altui avocat.

Comentariul Articolului 5.6 – Schimbarea avocatului

Articolul 5.6 reglementa procedura de schimbare a avocatului. A fost exclus din Cod la 6 decembrie 2002.

Comentariul Articolului 5.7 - Răspunderea pecuniară

Această prevedere reafirmă principiile ce sunt cuprinse în Declarația de la Perugia. De vreme ce neînțelegerile referitoare la responsabilitatea pentru onorariile neachitate duc adesea la disensiuni între avocații din Statele-membre, este important ca avocatul care dorește să-și excludă sau să-și limiteze obligația personală de responsabilitate pentru plățile unui confrate din străinătate trebuie să stabilească clar aceste prevederi în momentul încheierii tranzacției.

Comentariul Articolului 5.7 – Menținerea dezvoltării profesionale

Urmărirea dezvoltării dreptului este o obligație profesională. În special, este esențial ca avocații să fie conștienți de influența crescândă a dreptului European asupra domeniului lor de activitate.

Comentariul Articolului 5.8 - Litigiile dintre avocații din mai multe State-membre

Avocatul are dreptul de inițiere a oricărei proceduri legale sau de a face uz de alt mijloc la care el/ea este îndreptățit împotriva unui confrate dintr-un stat-membru. Oricum, în cazul în care între avocații din mai multe State-membre apare vreun diferend personal, de natură profesională, înainte de a face uz de atare mijloace, ei trebuie să încerce să-l soluționeze mai întâi pe cale amiabilă, cu concursul barourilor sau al asociațiilor de avocați.